

بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری شرکت با توجه به نقش تعدیلی اندازه شرکت و بحران مالی

دکتر غلامحسین زارع^۱، دکتر حمید محمودآبادی^۲، غزاله ذوالفقارلو^۳

۱- استادیار بخش حسابداری موسسه غیر انتفاعی زند

۲- استادیار بخش حسابداری موسسه غیر انتفاعی زند

۳- دانشجویی کارشناسی ارشد حسابداری موسسه غیر انتفاعی زند

چکیده

هدف اصلی پژوهش حاضر شناسایی تأثیر اندازه شرکت و بحران مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری شرکت‌ها است. نمونه آماری این پژوهش شامل ۱۴۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که در بازه زمانی ۱۳۹۳ الی ۱۳۹۹ (۱۰۰۸ مشاهده) مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، داده‌ها از نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج و توسط نرم‌افزار اکسل تلخیص، طبقه‌بندی شده و متغیرها محاسبه و در نهایت از طریق نرم‌افزارهای Eviews و Stata با استفاده از مدل رگرسیون چندمتغیره به روش داده‌های ترکیبی در سطح اطمینان ۰/۹۵ فرضیه‌ها مورد آزمون قرار گرفت. نتایج حاصل از پژوهش نشان‌دهنده آن است که بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین یافته‌ها نشان داد اندازه شرکت بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت تأثیر منفی و معناداری دارد. علاوه بر این شواهد قابل اتکایی مبنی بر تأثیرگذاری بحران مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت مشاهده نشده است.

کلمات کلیدی: قابلیت مقایسه صورت‌های مالی، ریسک‌پذیری شرکت، اندازه شرکت و بحران مالی

مقدمه

تصمیمات مربوط به سرمایه‌گذاری شاید از مهم‌ترین تصمیمات مدیران باشد. سرمایه‌گذاری در دارایی‌های سرمایه‌ای که یکی از مهم‌ترین جنبه‌های این گونه تصمیمات است، به تخصیص سرمایه به سرمایه‌گذاری‌هایی که منافع آنان در دوره‌های آتی تحقق پیدا می‌کند، مربوط می‌شود. از آنجایی که منافع آتی را با اطمینان نمی‌توان مشخص کرد، سرمایه‌گذاری‌ها الزاماً با ریسک همراه خواهد بود (صالحی، ۱۳۹۶: ۲۹). ریسک شرکت از یکسو و با موقعیت عملیاتی و مالی واحد تجاری و از سوی دیگر با اعتقادات و تفکر سرمایه‌گذاران در ارتباط است، به دیگر واکنش سرمایه‌گذاران در مقابل واحد تجاری که مبتنی بر دریافت‌های آنها از موقعیت واحد تجاری است که از عوامل تأثیرگذار بر ریسک‌پذیری شرکت است (عباسی، ۱۳۹۶: ۳). سرمایه‌گذاری از جمله اموری است که در هر سیستم اقتصادی به منظور رشد و رونق آن سیستم ضروری می‌باشد. سرمایه‌گذاری‌ها زمانی انجام خواهند شد که اطلاعات مفیدی در زمینه انتخاب آنها در دسترس سرمایه‌گذاران بالقوه بوده تا از این طریق مطمئن تر به انتخاب سرمایه‌گذاری اقدام نمایند. اطلاعات صورت مالی به عنوان یکی از مهم‌ترین سیستم‌های تولیدکننده اطلاعات می‌تواند کمک شایانی به فرآیند انتخاب سرمایه‌گذاری از بابت کاهش ریسک آنها انجام دهد. حسابداری و صورت‌های مالی به منظور جوابگویی به نیازهای انسان به وجود آمده است. شرایط اجتماعی، اقتصادی و سیاسی محیط حسابداری به تناسب زمان متفاوت بوده است. در نتیجه، هدف‌های حسابداری و روش‌های صورت‌های مالی نیز متناسب با تغییر در شرایط محیطی دگرگون شده است. با گذشت زمان و به موازات گسترش فعالیت‌های اقتصادی و افزایش پیچیدگی آن، هدف‌ها و روش‌های حسابداری و صورت‌های مالی به منظور جوابگویی به نیازهای اطلاعاتی توسعه یافته است. نقش صورت‌های مالی در فرآیند تصمیم‌گیری کاملاً روشن است. برای تصمیمات اقتصادی نیاز به اطلاعاتی است که با استفاده از آنها بتوان منابع موجود را به بهترین نحو تخصیص داد. یکی از راه‌های دستیابی به این اطلاعات استفاده از اطلاعات صورت‌های مالی سالانه شرکت‌هاست (شاکرمی، ۱۳۹۵: ۲). در این پژوهش رابطه قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری با در نظر گرفتن نقش تعدیلی اندازه شرکت و بحران مالی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

مبانی نظری و پیشینه پژوهش

امروزه یکی از مباحث چالش‌برانگیز و قابل تأمل در جوامع مختلف، بحث توسعه اقتصادی است. به گونه‌ای که تحقق آن به یکی از اهداف اصلی سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیرندگان اقتصادی تبدیل شده است (غلامی، ۱۳۹۴: ۳). علاوه بر این تحولاتی از جمله تشدید فضای رقابتی و افزایش انتظارات ذینفعان شرکت، تداوم فعالیت و پایداری شرکت را دشوار و ریسک‌های پیش روی شرکت‌ها را افزایش داده است (فرشاد، ۱۳۹۶: ۲). در این میان یکی از راهکارهای اساسی رشد

10th International Conference on Management, Accounting and Economic Development

March 14, 2023
Tbilisi - Georgia

و توسعه اقتصادی توجه به ریسک‌پذیری در بازارهای مالی و بورس اوراق بهادار است. توجه محققان به ریسک‌پذیری شرکتی به‌طور کلی به دو دلیل است: دلیل اول که مستقیماً به ریسک‌پذیری شرکتی مربوط می‌شود: ایجاد کسب و کارهای جدید، افزایش رشد اقتصادی و همچنین افزایش نرخ بازده سرمایه‌گذاری برای شرکت از طریق استفاده از ریسک‌های جدید و دلیل دوم شامل تجدید و احیای استراتژی، بهبود فعالیت‌های رقابتی و توسعه و ایجاد فناوری‌های جدید، ایجاد تمایز، پرورش دادن فرهنگ نوآوری شرکت و یادگیری از طریق شناسایی و کشف ریسک‌های جدید است (معصومی، ۱۳۸۸: ۱). به‌طور کلی حجم و پیچیدگی ریسک‌های مؤثر بر فعالیت‌های شرکت‌ها، به‌طور قابل توجهی افزایش یافته و چالش‌هایی را برای مدیران و اعضای هیئت‌مدیره ایجاد نموده است. به‌عنوان مثال نوسان بازار سهام، نوسان شاخص‌های اقتصادی، نوسان قیمت ارز، تصمیم بانک‌ها در تغییر نرخ بهره، کاهش قیمت نفت، تهدیدات سایبری و تحریم‌ها نمونه‌هایی از این‌گونه ریسک‌ها هستند. با توجه به پیامدهای رویدادهای ریسک آفرین و اهمیت پیش‌گیری از اثرات منفی آن‌ها، مدیران شرکت باید با شناسایی به‌موقع بررسی احتمال وقوع و آثار ریسک‌ها به مدیریت آن، بپردازند. با توجه به این‌که رویدادها، علاوه بر اثرات منفی که ریسک نامیده می‌شود، اثرات مثبت یعنی فرصت‌ها را نیز در بر دارند، اجتناب از ریسک، استراتژی مناسبی برای مدیریت آنها نمی‌باشد. همچنین با توجه به ارتباط بین ریسک و بازده، مدیران باید با توجه به بازدهی، اشتها و ظرفیت ریسک شرکت، ریسک‌های قابل قبول را پذیرفته و یا تعدیل نمایند. به‌منظور نظارت بر ریسک‌پذیری مدیران و حفاظت از منافع سهام‌داران، نقش نظارتی هیئت‌مدیره اهمیت می‌یابد (فرشاد، ۱۳۹۶: ۲). اولویت‌های ریسک شرکت و ریسک‌پذیری برای تصمیم‌گیری شرکت، بنیادی و حیاتی هستند و پیامدهای مهمی را در رشد، عملکرد و بقای شرکت ایفا می‌کنند (شپیرا، ۱۹۹۵). در مباحث مربوط به تئوری‌های مالی و سرمایه‌گذاری، ریسک را به معنای «میزان اختلاف بازده واقعی یک سرمایه‌گذاری با بازده مورد انتظار آن تعریف می‌کنند (فلاح شمس لیالستانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۷). یکی از عوامل مهم در ارزش‌گذاری شرکت‌ها، ریسک اطلاعات است. هرچقدر کیفیت گزارش‌های مالی افزایش یابد و از استانداردها و ضوابط معتبر در تهیه و حسابرسی گزارش‌ها استفاده شود، اعتماد استفاده‌کنندگان اطلاعات افزایش و ریسک اطلاعات کاهش خواهد یافت (مهملو، ۱۳۹۵: ۶). در این پژوهش نقش قابلیت مقایسه صورت مالی که یکی از ویژگی‌های کیفی صورت‌های مالی می‌باشد، بر ریسک‌پذیری شرکت‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت. قابلیت مقایسه یکی از ویژگی‌های کیفی خاص و منحصر به فرد اطلاعات مالی شرکت‌هاست که موجب افزایش سودمندی اطلاعات مالی می‌شود، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به معنی کیفیت اطلاعاتی است که به استفاده‌کنندگان امکان می‌دهد، تا تفاوت‌ها و شباهت‌های عملکرد مالی شرکت‌ها را ارزیابی و شناسایی کنند (دی فرانکو و همکاران، ۲۰۱۵: ۷۸). بنابراین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در بازار سرمایه و شرکت اهمیت بالایی دارد. از دیگر

1- Shapira

2- De Franco

10th International Conference on Management, Accounting and Economic Development

March 14, 2023
Tbilisi - Georgia

مزایای مقایسه پذیری، می توان به این موارد اشاره کرد: افزایش کیفیت اطلاعات در دسترس و در نتیجه آن افزایش پوشش تحلیلگران و دقت پیش بینی آن ها و کاهش پراکندگی پیش بینی آن ها، افزایش نقدشوندگی و حجم معاملات سهام و انعکاس بیشتر اطلاعات خاص شرکت در بازده دوره جاری و کاهش مزایای ناشی از استفاده از اطلاعات محرمانه (بروچت ۳ و همکاران، ۲۰۱۲: ۴). اگر چه اهمیت مقایسه پذیری مدت زمانی طولانی است که توسط استاندارد گذاران به رسمیت شناخته شده و در ادبیات دانشگاهی در سطح مفهومی و هنجاری مورد بحث است ولی تا به حال پژوهش های تجربی بسیار کمی در این مورد وجود دارد (فرانسیس ۴ و همکاران، ۲۰۱۴: ۶۰۷). قابلیت مقایسه بیشتر صورت های مالی ممکن است منجر به انطباق و شیوه های حاکمیتی کنترل داخلی مؤثرتر می شود که ریسک پذیری را کاهش می دهد (حبیب ۵ و همکاران، ۲۰۱۸: ۳). این فرض بر این اساس است که مقایسه پذیری، عدم تقارن اطلاعات بین هیئت مدیره و مدیریت را کاهش می دهد و همین موضوع منجر به بهبود نظارت و ارزیابی هیئت مدیره بر تصمیمات سرمایه گذاری مدیریتی می شود (چن ۶ و همکاران، ۲۰۱۸: ۱۶۶). شفافیت اطلاعات ناشی از قابلیت مقایسه اطلاعات مالی نیز ممکن است مدیریت را به فعالیت محافظه کارانه تر به منظور کاهش مسئولیت های حقوقی یا زیان های شهرت به دلیل ریسک پذیری بیشتر، ترغیب کند. علاوه بر این، قابلیت مقایسه اطلاعات مالی امکان نظارت بیشتر بر فعالیت های بانکی توسط حسابرسان و تنظیم کنندگان خارجی را فراهم و توانایی مدیریت بانک در به کارگیری فعالیت های ریسکی را محدود می کند (حسن ۷ و همکاران، ۲۰۲۰: ۴). حسن و همکاران (۲۰۲۰)، در پژوهش خود نشان داد که هنگامی که قابلیت مقایسه صورت های مالی افزایش می یابد، ریسک پذیری کمتر می شود. راجکوپال و ونتاچاکالام (۲۰۱۱) نشان دادند اطلاعات با کیفیت که توانایی مقایسه بیشتری برای سهامداران داشته باشد، موجب کاهش ریسک می شود. آنها معتقدند اطلاعات خوب، ریسک شرکت را کاهش می دهد. از آنجا که افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی یکی از مهمترین عوامل تعیین کننده، کیفیت اطلاعات مالی می باشد و هرچه کیفیت اطلاعات بالا باشد، دید روشن تری از فرآیند عملیاتی شرکت را فراهم می کند که باعث کاهش ریسک اطلاعات می باشد. قوامی شامیر (۱۳۹۵) معتقد است رابطه اندازه و ریسک پذیری نیز تا حدودی مبهم است. یک دیدگاه در زمینه رابطه اندازه و سطح ریسک پذیری شرکت بیان می کند که نرخ ورشکستگی و بحران مالی در شرکت های بزرگ تر به دلیل تنوع دارایی های تجاری، کمتر از شرکت های کوچک است؛ تنوع دارایی ها، توانایی تبدیل به نقد شدن دارایی ها را افزایش می دهد و با افزایش این نقدشوندگی، انتظار می رود که ریسک شرکت کاهش یابد. اما از سوی دیگر این امکان وجود دارد که شرکت های بزرگ تر به دلیل کند انعطاف پذیری و

-
- 3- Brochet
 - 4- Francis
 - 5- Habib
 - 6- Chen
 - 7- Hasan
 - 8- Rajgopal & Venkatachalam

10th International Conference on Management, Accounting and Economic Development

March 14, 2023
Tbilisi - Georgia

بودن رویه‌های تصمیم‌گیری داخلی، در مقابل تغییرات محیط رقابتی آسیب‌پذیر باشند و این امر بیانگر رابطه مثبت اندازه و ریسک است (قوامی شامیر، ۱۳۹۵: ۴). ادبیات مالی حاکی از آن است که اندازه شرکت‌ها، عامل مؤثری بر ریسک و بازده و دیگر متغیرهای اصلی یک شرکت است، هنگامی که اندازه یک شرکت بزرگ باشد، گروه‌های متعددی سهام‌دار شرکت خواهند بود و از این رو نقدینگی معاملات سهام چنین شرکتی بیش از شرکت‌هایی کوچک خواهد بود. تنوع محصولات شرکت بزرگ عموماً بیش‌تر از شرکت‌ها کوچک است از این رو ریسک تجاری و عملیاتی شرکت‌های کاهش می‌یابد چون سودآوری با ثبات همراه است، نسبت پرداخت سود سهام شرکت‌های بزرگ نیز با ثبات و افزایش یافته است. در خصوص موضوع اخیر، پژوهش‌های انجام شده در ایران نشان می‌دهد که شرکت‌های بزرگ برخلاف دیگر کشورها سود سهام کم‌تری می‌پردازند. همچنین پژوهش‌های انجام شده در بازارهای بزرگ مانند نیویورک نشان داده‌اند که رابطه مثبتی بین اندازه شرکت و محتوای اطلاعاتی اعلام سود برآوردی وجود دارد (مرادزاده، ۱۳۹۵: ۱۳). بنابراین هر چقدر اندازه شرکت‌ها بزرگ‌تر می‌شود، شدت تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری افزایش می‌یابد. از طرفی محیط پیرامون ما روزبه‌روز پیچیده‌تر می‌شود و این پیچیدگی به ابهام و عدم اطمینان می‌انجامد. عدم اطمینان نیز، می‌تواند رفتار سرمایه‌گذاران را دستخوش تحول کند. محیط اقتصادی، معمولاً دارای پیچیدگی‌هایی است که موجب می‌شود سرمایه‌گذاران خرد تا کلان در شرایطی سود برده و در شرایطی نیز دچار زیان شوند. اگرچه این زبان‌ها به علت تفاوت دسترسی به منابع اطلاعاتی، اکثراً متوجه سرمایه‌گذاران خرد می‌شود، اما در شرایط خاص بحرانی، سرمایه‌گذاران کلان نیز دچار زیان‌های شدیدی شده‌اند و این مطلب موجب شده تا سرمایه‌گذاری در شرایط عدم اطمینان از دیدگاهی علمی مورد توجه قرار گیرد تا در حد امکان، این زیان‌ها کاهش یافته و احتمال کسب سود افزایش یابد. بسیاری از افراد، در کنار شغل ثابتی که دارند در زمینه‌های دیگری نیز سرمایه‌های خرد و کلان خود را به چرخه سرمایه‌گذاری می‌سپارند تا درآمدشان افزایش یابد و هیچ انسانی برای کسب زیان و یا حتی رشد اقتصادی کشور، سرمایه‌گذاری نکرده و سرمایه‌اش را به خطر نمی‌اندازد، بلکه این پذیرش ریسک، به امید کسب سود و پاداش ریسک است؛ اما باید توجه داشت که ریسک‌پذیری بدون دانش کافی و ارزیابی شرایط، کار نامعقولی خواهد بود (یوسفی‌نیا، ۱۳۹۶: ۲). بنابراین بحرانی مالی یکی از عوامل مهمی است که بر ریسک‌پذیری شرکت می‌باشد، بنابراین، می‌تواند شدت تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری، را تحت تأثیر قرار دهد. در این راستا حسن و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که هنگامی که بحران مالی افزایش می‌یابد و اندازه شرکت‌ها بزرگ‌تر می‌شود، شدت تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری افزایش می‌یابد.

پیشینه‌ی پژوهش پیشینه‌های خارجی

هوی^۹ (۲۰۲۲)، بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک اطلاعات انجام داد. نتایج وی نشان دادند بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک اطلاعات رابطه منفی و معناداری وجود دارد. در واقع یافته‌های وی نشان داد قابلیت مقایسه صورت‌های مالی موجب کاهش ریسک اطلاعات می‌شود و این رابطه در شرکت‌های با درآمد بالا، قوی‌تر است. کایران و چوختای^{۱۰} (۲۰۲۱)، بررسی تأثیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بر ریسک‌پذیری بانک با نقش تعدیل‌کننده تخصیص سرمایه کارا انجام دادند. به این منظور اطلاعات مالی ۴۱ بانک و مؤسسات مالی کشور پاکستان را طی بازه زمانی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۹ مورد بررسی قرار دادند. نتایج آنها نشان دادند بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری بانک رابطه منفی و معناداری وجود دارد. همچنین یافته‌های آنها نشان داد نقش تعدیل‌کننده تخصیص سرمایه کارا باعث تقویت رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری بانک می‌شود. حسن و همکاران^{۱۱} (۲۰۲۰)، در پژوهشی با عنوان «قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری» به بررسی نمونه نهایی متشکل از ۶۷۹۸ مشاهده سال-بانک ایالات متحده طی دوره زمانی ۱۹۹۴ تا ۲۰۱۴ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که بانک‌ها با قابلیت مقایسه بیشتر صورت‌های مالی با ریسک‌پذیری کمتر بانک‌ها رابطه معنادار دارد. علاوه بر این، نتایج بیانگر قوی‌تر بودن رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و ریسک‌پذیری بانک برای بانک‌های کوچک‌تر نسبت به بانک‌های بزرگ‌تر می‌باشد. در نهایت، شواهد حاکی از آن بود که نقش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی در محدود کردن ریسک‌پذیری در دوره‌های بدون بحران مالی جهانی برجسته‌تر از دوره بحران مالی جهانی می‌باشد. هایدن و فانگ^{۱۲} (۲۰۱۷) پژوهشی تحت عنوان قدرت مدیرعامل، ریسک‌پذیری شرکت‌ها و نقش تمرکز مالکیت انجام دادند. به این منظور تعداد ۱۵۰۲ شرکت طی بازه زمانی ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۳ مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های آنها نشان داد بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری منفی و معنادار است. همچنین آنها نشان دادند که مالکیت متمرکز نقش قابل توجهی بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت‌ها دارند، اما این رابطه منفی تغییر نمی‌کند. علاوه بر موارد فوق یافته‌های آنها نشان داد تأثیرگذاری تمرکز مالکیت بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری در شرکت‌های غیردولتی نسبت به شرکت‌های دولتی قوی‌تر است. لین^{۱۲} و همکاران^{۱۲} (۲۰۱۶)، در پژوهشی به بررسی تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر رفتار ریسک‌پذیری بانک‌های اسلامی و غیراسلامی در اندونزی طی سال‌های ۲۰۰۸ تا ۲۰۱۵ پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که نرخ ارز و حجم نقدینگی بیشترین تأثیر را بر ریسک‌پذیری بانک‌های اسلامی داشته و ریسک‌پذیری بانک‌های غیراسلامی در مقایسه با بانک‌های اسلامی بیشتر می‌باشد.

9- Hou

10- Kiran & Chughtai

11- Haider & Fang

12- Lin

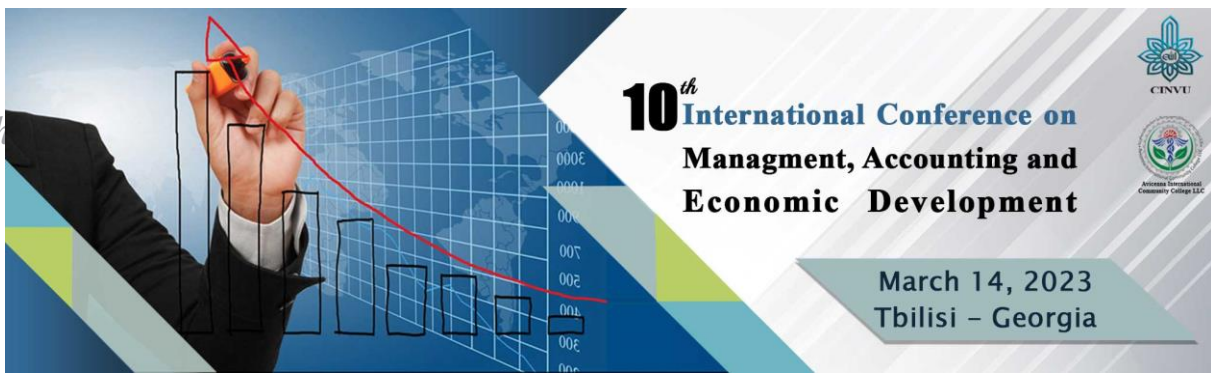

پیشینه‌های داخلی

مطلوبی زواره (۱۴۰۰) پژوهشی تحت عنوان تأثیر نقد شوندگی سهام بر ریسک‌پذیری شرکت با تأکید بر اندازه و سن شرکت انجام داد. به این منظور اطلاعات ۱۳۳ شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس را طی دوره ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار داد. برای آزمون فرضیه‌ها از آزمون رگرسیون چندگانه و نرم‌افزار EViews استفاده شده است. نتایج نشان داد که نقد شوندگی سهام بر ریسک‌پذیری شرکت با تأکید بر اندازه و سن شرکت تأثیر معناداری دارد و نقد شوندگی سهام بر ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معناداری دارد. پورمفید (۱۳۹۹) پژوهشی تحت عنوان مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و ریسک‌پذیری مدیران دولتی و خصوصی انجام داد. جامعه آماری پژوهش کلیه مدیران دولتی شهر رشت به تعداد ۴۰۰ نفر و کلیه مدیران خصوصی شهر رشت به تعداد ۵۰۰ نفر بود که از هر گروه ۲۰۰ نفر به‌عنوان نمونه از طریق نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب گردید. نتایج حاصل از این پژوهش حاکی از وجود تفاوت بین مدیران دولتی و خصوصی در شخصیت برون‌گرایی، گشودگی و ریسک‌پذیری است. بنابراین تفاوت‌های فردی در مدیران از نکات مهمی است که می‌بایست مورد توجه سازمان‌های دولتی و خصوصی قرار گیرد و این یافته‌ها علیرغم اینکه پیشینه همسویی نداشت با این حال موجب غنی‌سازی ادبیات مربوط به مفاهیم سازمانی گردید. کشاورز (۱۳۹۸) پژوهشی تحت عنوان بررسی رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت‌ها و نقش مالکان انجام داد. بدین منظور اطلاعات مورد نیاز خود را از ۱۰۲ شرکت طی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۵ مورد ارزیابی قرار داد. نتایج پژوهش حاکی از این است که رابطه معناداری بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین تأثیرگذاری مالکیت عمده بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران و تأثیرگذاری مالکان عمده بر رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری در شرکت‌های غیردولتی نسبت شرکت‌های دولتی قوی‌تر است مورد تأیید قرار نگرفتند. مهرورز و مرفوع (۱۳۹۵)، در پژوهشی با عنوان «رابطه بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی با آگاهی‌بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی» به بررسی ۸۵ شرکت طی سال‌های ۸۶ تا ۸۹ پرداختند. بر اساس یافته‌های پژوهش، بین قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و آگاهی‌بخشی قیمت سهام رابطه مثبت وجود ندارد و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به انعکاس اطلاعات سودهای آتی مربوط به صنعت و انعکاس اطلاعات سودهای آتی خاص شرکت در قیمت سهام دوره جاری کمک نمی‌کند.

روش‌ها و جامعه آماری پژوهش

با توجه به این که انتظار می‌رود نتایج حاصل از این پژوهش در امر تصمیم‌گیری مورد توجه مدیران مالی، سرمایه‌گذاران و دیگر ذینفعان قرار گیرد، لذا این پژوهش از منظر هدف جزء پژوهش‌های کاربردی است؛ همچنین از آنجا که پژوهش به بررسی ارتباط بین چند متغیر می‌پردازد، پژوهش از لحاظ ماهیت و روش از نوعی توصیفی همبستگی می‌باشد. کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران جامعه آماری پژوهش حاضر را تشکیل می‌دهد، که باید دارای

ویژگی‌های زیر باشند: ۱. شرکت‌ها باید از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۹ در بورس حضور داشته باشند؛ ۲. شرکت‌های مورد نظر جزء بانک‌ها و واسطه‌گری مالی، لیزینگ و سایر شرکت‌های سرمایه‌گذاری نباشد؛ ۳. به منظور قابل مقایسه بودن اطلاعات، سال مالی شرکت‌ها منتهی به ۲۹ اسفندماه باشد و ۴. اطلاعات مورد نیاز در دسترس باشد. قلمرو زمانی پژوهش از ابتدای سال ۱۳۹۳ تا پایان سال ۱۳۹۹ می‌باشد. با توجه به محدودیت‌های فوق ۱۴۴ شرکت به عنوان نمونه انتخاب گردید.

مدل‌های پژوهش

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از سه الگوی زیر به پیروی از حسن و همکاران (۲۰۲۰) استفاده می‌شود:
الگو (۱) مربوط به فرضیه اول پژوهش:

$$RISK_{it+1} = \beta_0 + \beta_1 COM_{it} + \beta_2 ROE_{it} + \beta_3 CAR_{it} + \beta_4 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

الگوی (۲) مربوط به فرضیه دوم پژوهش:

$$RISK_{it+1} = \beta_0 + \beta_1 COM_{it} + \beta_2 Size_{it} + \beta_3 COM_{it} \times Size_{it} + \beta_4 ROE_{it} + \beta_5 CAR_{it} + \beta_6 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

الگوی (۳) مربوط به فرضیه سوم پژوهش:

$$RISK_{it+1} = \beta_0 + \beta_1 COM_{it} + \beta_2 FC_{it} + \beta_3 COM_{it} \times FC_{it} + \beta_4 ROE_{it} + \beta_5 CAR_{it} + \beta_6 AGE_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در این رابطه‌ها:

$RISK_{it+1}$: ریسک‌پذیری شرکت i دوره $t+1$ ؛ COM_{it} : قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت i دوره t ؛
 $Size_{it}$: اندازه شرکت i دوره t ؛ FC_{it} : بحران مالی ۱۳ شرکت i در دوره t ؛ ROE_{it} : بازده حقوق صاحبان سهام شرکت i دوره t ؛ CAR_{it} : نسبت سرمایه شرکت i دوره t ؛ AGE_{it} : سن شرکت i دوره t ؛ β_0 : مقدار ثابت متغیرها و الگو؛
 ε_{it} : مقدار باقیمانده الگو.

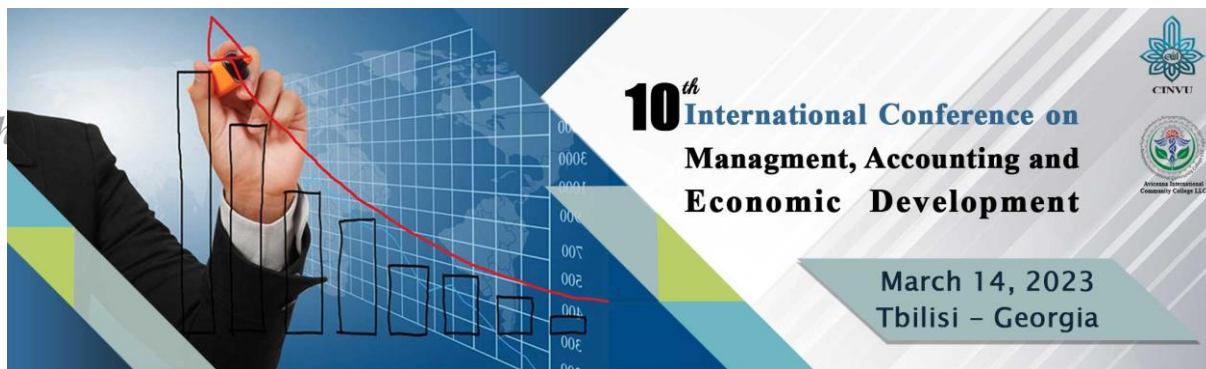
متغیر وابسته

ریسک‌پذیری شرکت (RISK): به پیروی از حسن و همکاران (۲۰۲۰) برای سنجش ریسک‌پذیری شرکت از رابطه زیر استفاده می‌شود:

$$Z - score_{i,t} = \frac{ROA_{i,t} + CAR_{i,t}}{\sigma ROA_{i,t}}$$

که در اینجا:

$ROA_{i,t}$: بازده دارایی‌ها شرکت i در زمان t (سود خالص به کل دارایی‌ها)؛
 $CAR_{i,t}$: نسبت سرمایه شرکت i در زمان t (حقوق صاحبان سهام به کل دارایی‌ها)؛

10th International Conference on Management, Accounting and Economic Development

March 14, 2023
Tbilisi - Georgia

$\sigma ROA_{i,t}$: انحراف معیار بازده دارایی‌ها شرکت i در زمان t (انحراف معیار پنج ساله بازده دارایی‌ها)؛

در این شاخص، $Z - score_{i,t}$ هر چقدر بیشتر باشد، نشان‌دهنده این موضوع است که ریسک‌پذیری شرکت بیشتر است.

متغیر مستقل

قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (Comp): به پیروی از حسن و همکاران (۲۰۲۰) برای سنجش قابلیت مقایسه صورت‌های مالی از الگوی رگرسیونی دی‌فرانکو و همکاران (۲۰۱۱) می‌شود. به طوری که در این الگو، دو شرکت زمانی مشابه در نظر گرفته می‌شوند که برای مجموعه‌ای از رویدادهای اقتصادی یکسان مانند بازده، گزارش مالی مانند سود حسابداری مشابهی ارائه کرده باشند. برای اندازه‌گیری قابلیت مقایسه بین دو شرکت j و i ابتدا برای هر شرکت - سال الگو رگرسیونی زیر با استفاده از داده‌های 16 دوره سه‌ماهه قبل برآورد می‌شود.

$$\text{مدل (۴) } Earnings_{i,t} = \alpha_i + \beta_i Return_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{مدل (۵) } Earnings_{j,t} = \alpha_j + \beta_j Return_{j,t} + \varepsilon_{jt}$$

که در اینجا:

$Earnings_{i,t}$: سود خالص فصلی تعدیل‌شده با ارزش بازار حقوق صاحبان سهام ابتدای دوره شرکت i در زمان t ؛
 $Return_{i,t}$: بازده سهام فصلی شرکت i در زمان t ؛ α_i : ضرایب ثابت الگو؛ β_i : ضرایب ثابت متغیر؛ و ε_{it} : خطای الگو.
 مانند رگرسیون بالا، این عملیات را برای برآورد پارامترهای α_j ، β_j شرکت j در زمان t تکرار شده است. ضرایب برآورد شده از رابطه بالا برای هر ۱۶ دوره سه‌ماهه، معیاری از سیستم حسابداری آن شرکت است. یعنی ضرایب α_i و β_i معرف سیستم حسابداری شرکت i و ضرایب معرف سیستم حسابداری شرکت i و ضرایب α_j و β_j معرف سیستم حسابداری شرکت j و ضرایب معرف سیستم حسابداری شرکت j است. بنابراین در هر سال از طریق رابطه‌های زیر سود شرکت i به‌طور جداگانه یک‌بار با ضرایب خود شرکت i و یک‌بار با ضرایب شرکت j ام با بازده سهام شرکت i برای دوره زمانی مشابه با دوره زمانی رابطه قبلی پیش‌بینی می‌شود.

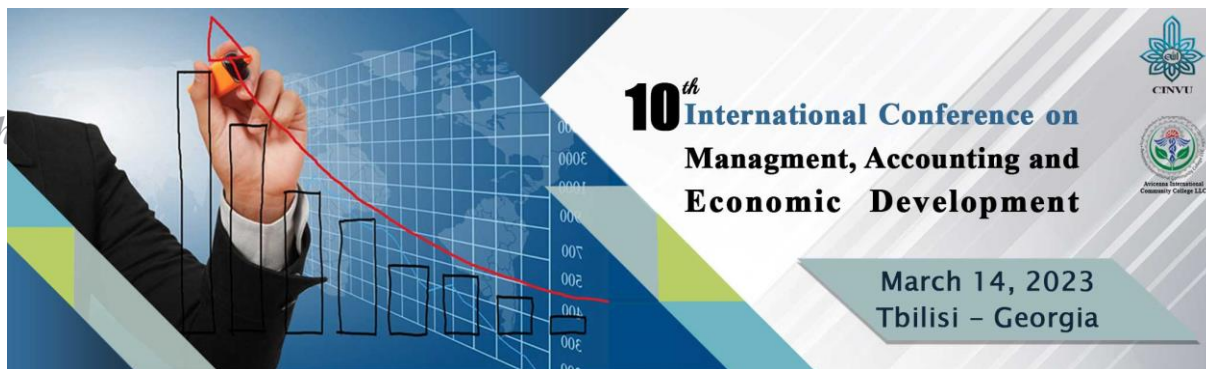
در واقع، نزدیک بودن توابع ارقام مربوط به اطلاعات حسابداری بین دو شرکت، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین این دو شرکت را نشان می‌دهد و برای اندازه‌گیری فاصله بین توابع حسابداری برآوردی شرکت‌های i و j (برای هر ترکیب ممکن شرکت‌های i و j در صنعت مربوط)، سود پیش‌بینی شده دو شرکت با استفاده از مدل‌های زیر برآورد می‌شوند:

$$\text{مدل (۶) } E(Earnings_{i,i,t}) = \hat{\alpha}_i + \hat{\beta}_i Return_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

$$\text{مدل (۷) } E(Earnings_{i,j,t}) = \hat{\alpha}_j + \hat{\beta}_j Return_{i,t} + \varepsilon_{it}$$

که در اینجا:

$E(Earnings_{i,i,t})$: سودهای پیش‌بینی شده شرکت i با توجه به تابع شرکت i و بازده شرکت i در دوره t ؛

$E(Earnings_{i,j,t})$: سودهای پیش‌بینی شده شرکت i با توجه به تابع شرکت j و بازده شرکت i در دوره t ; از طریق استفاده از بازده شرکت i در هر دو مدل پیش‌بینی، به‌وضوح فرض ثابت رویدادهای اقتصادی در نظر گرفته می‌شود. در نهایت، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بین دو شرکت i و j به صورت زیر انجام می‌شود:

$$CompAcct_{ijt} = -\left(\frac{1}{16}\right) \times \sum_{t-15}^t |E(Earnings)_{iit} - E(Earnings)_{ijt}| \quad (2)$$

پس از آن که $CompAcct_{ijt}$ قابلیت مقایسه صورت‌های مالی برای هر سال و برای هر جفت شرکت i با شرکت‌های j عضو یک صنعت محاسبه شد، میانگین مقادیر محاسبه‌شده برای شرکت i در سال t به‌عنوان معیار قابلیت مقایسه صورت‌های مالی شرکت i در نظر گرفته می‌شود.

متغیر تعدیلگر

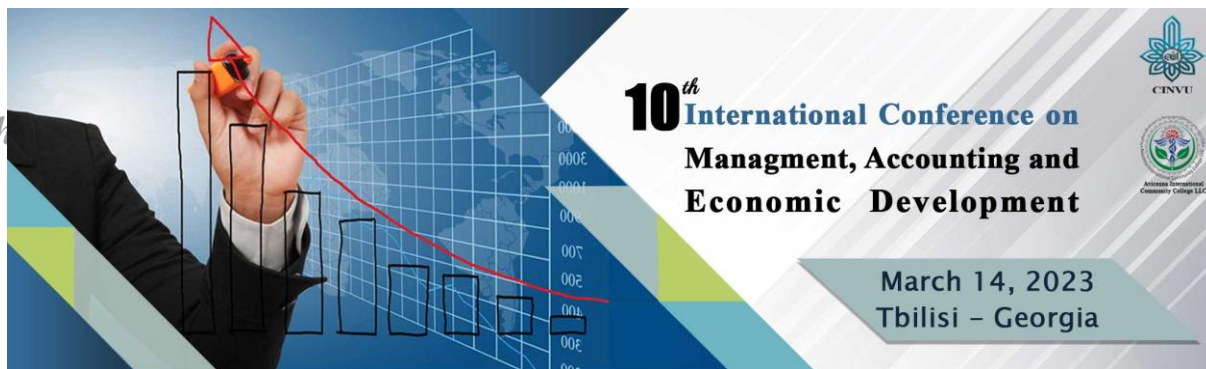
۱- **اندازه شرکت (Size)**: به پیروی از پژوهش حسن و همکاران (۲۰۲۰)، برای محاسبه اندازه شرکت از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌ها استفاده می‌شود.

۲- **بحران مالی (FC)**: به‌منظور سنجش بحران مالی از ضریب آلتمن استفاده شده است. پورچیدری و کویائی حاجی (۱۳۸۹)، با استفاده از الگوی تعدیل‌شده آلتمن و به‌کارگیری نه نسبت مالی، توانستند الگوی مطابق با شرایط اقتصادی ایران، طراحی کنند که تا پنج سال قبل از ورشکستگی پیش‌بینی صحیحی درباره بحران مالی ارائه می‌دهد و به دقت کلی نسبتاً زیاد دست یافتند. در این الگو، امتیاز هر شرکت i در سال t ، طبق رابطه (۳) محاسبه شده است:

$$\begin{aligned} Z_{i,t} = & 3.20785K_{1,i,t} + 1.80384K_{2,i,t} + 1.61363K_{3,i,t} + 0.50094K_{4,i,t} + 0.16903K_{5,i,t} \\ & - 0.39709K_{6,i,t} - 0.12505K_{7,i,t} + 0.33849K_{8,i,t} + 1.42363K_{9,i,t} \end{aligned} \quad (3)$$

که در این رابطه:

$Z_{i,t}$ = امتیاز شرکت i در سال t $K_{1i,t}$ = نسبت سود ناخالص به کل دارایی شرکت i در سال t $K_{2i,t}$ = سود و زیان انباشته به کل دارایی شرکت i در سال t $K_{3i,t}$ = نسبت سرمایه در گردش به کل دارایی شرکت i در سال t $K_{4i,t}$ = نسبت حقوق صاحبان سهام به کل بدهی شرکت i در سال t $K_{5i,t}$ = نسبت سود عملیاتی به فروش شرکت i در سال t $K_{6i,t}$ = نسبت دارایی‌های جاری به بدهی‌های جاری شرکت i در سال t $K_{7i,t}$ = نسبت سود خالص به فروش شرکت i در سال t $K_{8i,t}$ = نسبت کل بدهی به کل دارایی شرکت i در سال t $K_{9i,t}$ = اندازه شرکت i در سال t . (لگاریتم فروش خالص). محدوده الگوی تعدیل‌شده آلتمن رابطه شماره (۱)، به صورت زیر است: اگر $Z \geq 15.8907$ باشد، شرکت دارای سلامت مالی است. و اگر $Z < 15.8907$ باشد، در صورتی که شرکت در محدوده بحران مالی قرار گیرد شرکت دارای سلامت مالی می‌باشد، در این صورت عدد یک در نظر گرفته

می شود اما در صورتی که شرکت در محدوده بحران مالی قرار نگیرد و شرکت دارای بحران مالی باشد، عدد صفر در نظر گرفته می شود.

متغیرهای کنترلی

بازده حقوق صاحبان سهام (ROE): این متغیر از نسبت سود خالص به حقوق صاحبان سهام به دست می آید.
نسبت سرمایه به دارایی (CAR): این متغیر از نسبت حقوق صاحبان سهام به ارزش دفتری کل دارایی ها به دست می آید.
سن شرکت (AGE): این متغیر از لگاریتم طبیعی تعداد سال ها از تاریخ تأسیس شرکت به دست می آید.

۵- یافته های پژوهش

پس از گردآوری داده های مورد نیاز پژوهش، جهت محاسبه و آماده سازی متغیرها از نرم افزار آفیس ۲۰۱۶ استفاده می گردد و برای آزمون فرضیه ها از داده های ترکیبی استفاده خواهد شد. برای تعیین نوع داده های ترکیبی از آزمون های F لیمر و هاسمن ۱۴ استفاده می شود. همچنین برای آزمون معنی داری کلی مدل رگرسیون برازش شده از آماره فیشر (F) در سطح ۹۵ درصد اطمینان و برای آزمون معنی داری هر یک از متغیرهای مستقل از آزمون (t) استیودنت استفاده می شود. هم چنین برای آزمون عدم وجود همبستگی بین خطاهای مدل، از آزمون ولدریج استفاده خواهد شد. همچنین از نرم افزار Eviews ۹ برای تحلیل آزمون های فوق، همبستگی بین متغیرها و رگرسیون خطی چند متغیره و سایر آزمون ها استفاده می شود.

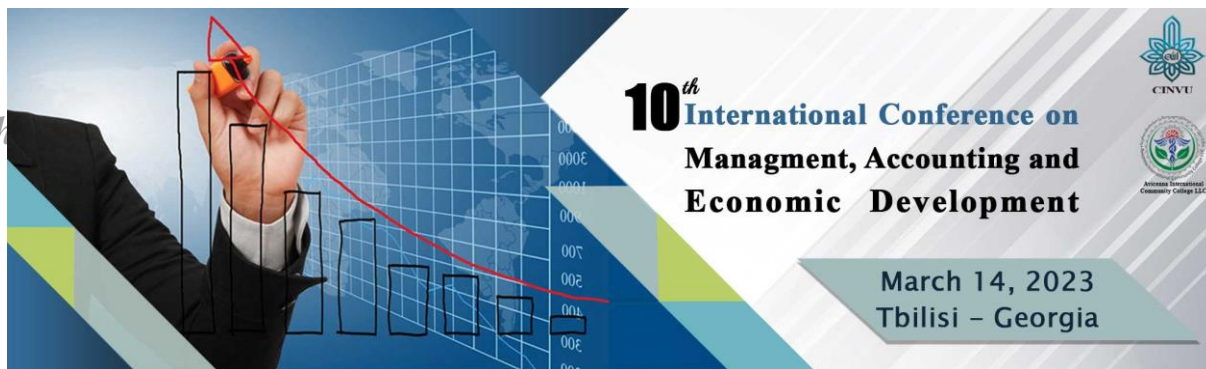
آمار توصیفی

جدول شماره (۱)، آمار توصیفی مربوط به متغیرهای این الگوها را برای ۱۴۴ شرکت عضو نمونه، طی ۷ سال را نشان می دهد که بیانگر پارامترهای توصیفی برای هر متغیر به صورت مجزا می باشد.

جدول ۱- آماره توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیرهای پژوهش	میانگین	میان	بزرگترین	کوچکترین	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
ریسک پذیری شرکت	۰/۱۲۱۵	۰/۸۶۵۶	۳/۹۷۰	-۰/۱۸۰۸	۰/۱۸۶۱	۰/۱۰۹۳	۱/۹۶۳
قابلیت مقایسه صورت های مالی	-۰/۰۳۷۹	-۰/۰۲۲۳	۰/۱۷۲۱	-۰/۷۷۴۷	۰/۰۶۱۸	-۶/۵۸۳۶	۶۳/۸۹۸۲
اندازه شرکت	۱۴/۷۹۶۱	۱۴/۵۴۹۵	۲۰/۷۶۸۷	۱۱/۱۱۶	۱/۶۲۹۹	۰/۸۴۱۴	۴/۰۹۲۳
بحران مالی	۲۱/۷۷۸۲	۲۱/۶۰۱۴	۳۴/۰۳۷۷	۱۱/۳۵۳۲	۲/۹۲۸۸	۰/۱۹۹۶	۴/۳۷۳۵
بازده حقوق صاحبان سهام	۰/۳۰۰۱	۰/۲۶۵۸	۱۰/۰۴۵۴	-۱/۹۵۲۲	۰/۵۶۳۵	۷/۵۴۱۰	۱۱۶/۶۰۹۶
سرمایه به دارایی	۰/۴۲۲۹	۰/۴۴۱۱	۰/۹۶۸۶	-۲/۸۵۱۷	۰/۲۸۵۷	-۳/۵۶۳۹	۳۲/۳۴۳۸
سن شرکت	۳/۶۸۰۵	۳/۷۸۴۲	۴/۲۴۸۵	۲/۵۶۴۹	۰/۳۴۷۷	-۰/۵۷۳۵	۲/۳۸۶۷

این پارامترها عمدتاً شامل اطلاعات مربوط به شاخص های مرکزی نظیر میانگین، میان، بیشینه، کمینه و همچنین اطلاعات مربوط به شاخص های پراکندگی نظیر انحراف معیار، چولگی و کشیدگی است. مهمترین شاخص مرکزی میانگین است

که نشان‌دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است و شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. برای مثال میانگین متغیر بحران مالی ۲۱/۷۷۸۲ می‌باشد که نشان می‌دهد بیشتر داده‌های مربوط به این متغیر حول این نقطه تمرکز یافته‌اند. میانه یکی دیگر از شاخص‌های مرکزی است که وضعیت جامعه را نشان می‌دهد. همان‌گونه که در جدول (۱) مشاهده می‌شود میانه متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی و بحران مالی به ترتیب برابر با ۰/۰۲۲۳- و ۲۱/۶۰۱۴ می‌باشد که نشان می‌دهد نیمی از داده‌ها کمتر از این مقدار و نیمی دیگر بیشتر از این مقدار هستند. به‌طور کلی پارامترهای پراکندگی، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده‌ها از یکدیگر یا میزان پراکندگی آنها نسبت به میانگین است. از جمله مهم‌ترین پارامترهای پراکندگی، انحراف معیار است. مقدار این پارامتر برای بحران مالی شرکت ۲/۹۲۸۸ می‌باشد. چولگی نشان‌دهنده میزان عدم تقارن منحنی فراوانی یک می‌باشد. اگر ضریب چولگی صفر باشد، جامعه کاملاً متقارن است و چنانچه ضریب چولگی متغیری مثبت باشد، چولگی آن متغیر به راست و در صورتی که ضریب چولگی منفی باشد، چولگی آن متغیر به چپ است. نتایج نشان‌دهنده این است که قابلیت مقایسه صورت‌های مالی بیشترین چولگی منفی دارد (با فرض تقسیم‌بندی قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به دو گروه بیشتر از میانگین و کمتر از میانگین، فراوانی مشاهدات این متغیر نسبت به سایر متغیرها، در گروه کمتر از میانگین بیشتر است). همچنین متغیر بازده حقوق صاحبان سهام دارای بیشترین چولگی مثبت است و نشان‌دهنده این است که در مقایسه با سایر متغیرها بیشترین منحنی فراوانی را به سمت راست دارد (این متغیر نسبت به سایر متغیرها، در گروه بیشتر از میانگین، فراوانی بیشتری دارد). بعلاوه متغیر ریسک‌پذیری شرکت کمترین چولگی را دارد و نشان‌دهنده این است که نسبت به سایر متغیرها، از مرکز کمترین انحراف و بیشترین تقارن را دارد. میزان کشیدگی منحنی فراوانی نسبت به منحنی نرمال را برجستگی یا کشیدگی می‌نامند. اگر کشیدگی حدود صفر باشد، منحنی فراوانی از لحاظ کشیدگی وضعیت متعادل و نرمال خواهد داشت. اگر این مقدار مثبت باشد، منحنی برجسته و اگر منفی باشد، منحنی پهن می‌باشد. کشیدگی تمامی متغیرهای الگو مثبت است. متغیر ریسک‌پذیری شرکت بیشترین برجستگی و سن شرکت کمترین برجستگی را نسبت به منحنی نرمال دارد.

فروض کلاسیک

با توجه به اینکه داده‌های مورد استفاده در این پژوهش ترکیبی (سال- شرکت) می‌باشند و داده‌های ترکیبی به دو صورت تابلویی و تلفیقی می‌باشد، لذا به منظور انتخاب بین روش داده‌های تابلویی و تلفیقی در برآورد مدل، از آزمون F لیمر استفاده شده است.

جدول ۲- فروض کلاسیک

نتیجه	احتمال	مقدار آماره	مدل	فروض کلاسیک
روش تابلویی	۰/۰۰۰۰	۳/۲۳۵۷	اول	آزمون F لیمر
روش تابلویی	۰/۰۰۰۰	۳/۲۵۶۹	دوم	
روش تابلویی	۰/۰۰۰۰	۳/۲۱۵۰	سوم	

اثرات ثابت	۰/۰۰۸۳	۲۹/۶۵۸۰	اول	آزمون هاسمن
اثرات ثابت	۰/۰۰۴۷	۲۱/۷۷۹۱	دوم	
اثرات ثابت	۰/۰۰۱۸	۲۳/۷۴۰۰	سوم	
عدم خود همبستگی	۰/۲۵۰۶	۱/۳۳۱	اول	آزمون خود همبستگی
عدم خود همبستگی	۰/۲۶۴۲	۱/۲۵۶	دوم	
عدم خود همبستگی	۰/۲۵۰۱	۱/۳۳۴	سوم	
ناهمسانی واریانس	۰/۰۰۰۰	۶/۲۵۰۶	اول	آزمون ناهمسانی واریانس
ناهمسانی واریانس	۰/۰۰۰۰	۲/۹۵۰۶	دوم	
ناهمسانی واریانس	۰/۰۰۰۰	۳/۳۵۰۶	سوم	

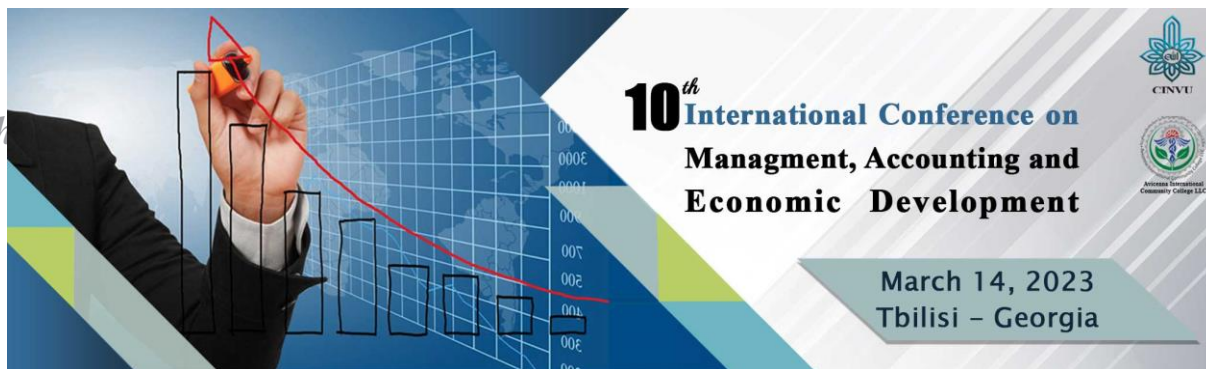
همانطور که در جدول شماره (۲) مشاهده می شود. احتمال آماره برای کلیه مدل های پژوهش کمتر از $۰/۰۵$ می باشد، در نتیجه روش داده های روش تابلویی پذیرفته شده است. بنابراین باید آزمون هاسمن را جهت انتخاب بین روش اثرات تصادفی یا ثابت بکار برد. در صورتی که احتمال آماره کای دو بیشتر از $۰/۰۵$ باشد، باید از روش اثرات تصادفی استفاده کرد. در غیر این صورت از روش اثرات ثابت استفاده می شود. خلاصه نتایج آزمون هاسمن برای مدل های پژوهش در جدول شماره (۲) ارائه شده است. همچنین مطابق جدول فوق احتمال آماره آزمون ولد ریج برای کلیه الگوها بیشتر از $۰/۰۵$ است، مشخص شد که باقیمانده های الگوی رگرسیون دارای عدم خود همبستگی است. با توجه به اینکه احتمال آماره بزرگ تر از $۰/۰۵$ شود، خود همبستگی بین باقیمانده ها وجود ندارد. در صورت وجود خود همبستگی با استفاده از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) بر طرف می شود. بعلاوه آزمون ناهمسانی واریانس برای مدل ها پژوهش از سطح خطای $۰/۰۵$ کمتر است. برای رفع ناهمسانی واریانس از روش حداقل مربعات تعمیم یافته (GLS) استفاده شده است.

آزمون عدم هم خطی

در ادامه جداول شماره (۳)، آزمون هم خطی بین متغیرهای پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۳- نتایج آزمون هم خطی (VIF)

عدم هم خطی	نام متغیر	آماره VIF	1/VIF	تشخیص
مدل اول	قابلیت مقایسه صورت های مالی	۱/۲۶	۰/۷۹۳۹	عدم هم خطی
	سرمایه به دارایی	۱/۲۶	۰/۷۹۴۴	عدم هم خطی
	سن شرکت	۱/۰۰	۰/۹۹۶۵	عدم هم خطی
	بازده حقوق صاحبان سهام	۱/۰۰	۰/۹۹۷۲	عدم هم خطی
مدل دوم	قابلیت مقایسه صورت های مالی	۱/۲۷	۰/۷۸۶۱	عدم هم خطی
	سرمایه به دارایی	۱/۲۶	۰/۷۹۳۸	عدم هم خطی
	اندازه شرکت	۱/۰۳	۰/۹۶۸۱	عدم هم خطی
	بازده حقوق صاحبان سهام	۱/۰۲	۰/۹۸۱۱	عدم هم خطی
مدل سوم	سن شرکت	۱/۰۱	۰/۹۹۳۱	عدم هم خطی
	قابلیت مقایسه صورت های مالی	۱/۴۰	۰/۷۱۳۷	عدم هم خطی
	سرمایه به دارایی	۱/۲۶	۰/۷۹۳۹	عدم هم خطی
	بحران مالی	۱/۲۲	۰/۸۲۲۳	عدم هم خطی
	بازده حقوق صاحبان سهام	۱/۰۷	۰/۹۳۲۵	عدم هم خطی
	سن شرکت	۱/۰۱	۰/۹۹۴۷	عدم هم خطی

10th International Conference on Management, Accounting and Economic Development

March 14, 2023
Tbilisi – Georgia

با توجه به نتایج مندرج در جدول‌های شماره (۳) مشخص شد که آماره VIF برای تمام متغیرهای پژوهش در هر سه الگو کمتر از ۱۰ است. بنابراین، مشکل هم خطی بین متغیرها وجود ندارد.

آزمون فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت رابطه معناداری وجود دارد.

قبل از برآش دادن الگوی رگرسیون و آزمون فرضیه‌های پژوهش، فروض کلاسیک الگو آزمون شدند و با توجه به برقرار بودن پیش فرض‌های الگو، فرضیه‌های پژوهش مورد آزمون قرار گرفت. در الگوی رگرسیونی اول اگر احتمال آماره t برای متغیر (COM_{it}) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ باشد، فرض محقق تأیید و در غیر این صورت فرض محقق رد نمی‌شود.

جدول ۴- نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه اول

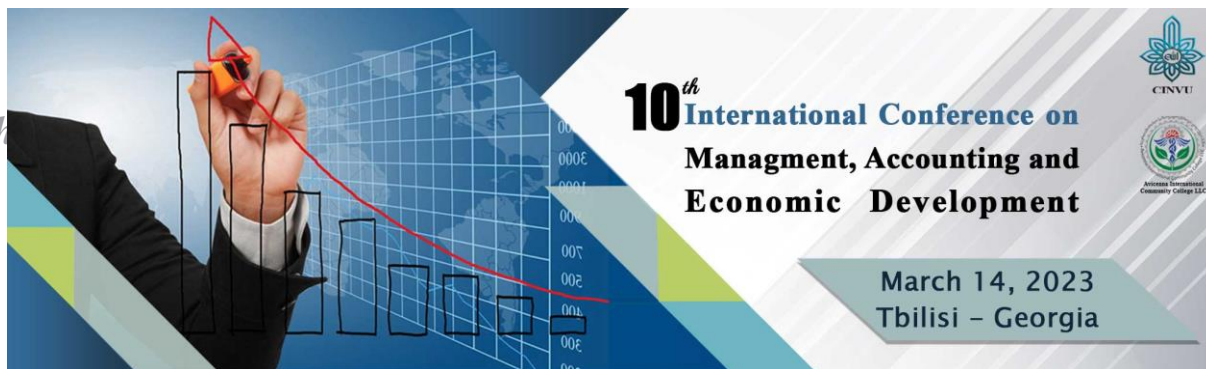
متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	T آماره	معناداری
عرض از مبدا	۱۶/۸۵۲۸	۴/۷۱۷۷	۳/۵۷۲۲	۰/۰۰۰۴
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۰/۲۶۳۲	۰/۰۳۴۲	-۲/۵۱۸۹	۰/۰۰۳۹
بازده حقوق صاحبان سهام	-۰/۲۰۳۶	۰/۱۶۰۰	-۱/۲۷۲۹	۰/۱۸۵۰
سرمایه به دارایی	۱۰/۶۵۱۸	۰/۵۴۱۲	۱۹/۶۸۱۰	۰/۰۰۰۰
سن شرکت	-۲/۴۸۴۷	۱/۲۹۲۸	-۱/۹۲۱۹	۰/۰۵۴۹
ضریب تعیین	۰/۷۷۷۰	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۷۳۸۹
F آماره	۲۰/۳۹۵۴	F معناداری آماره		۰/۰۰۰۰

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج مندرج در جدول شماره (۴) حاکی از آن است مقدار ضریب تعیین الگو برابر ۰/۷۷۷۰ می‌باشد که نشان می‌دهد ۷۷/۷۰٪ تغییرهای متغیر وابسته (ریسک‌پذیری شرکت) توسط متغیر مستقل و کنترلی تشریح شده است. با توجه به جدول ۹-۴، ضریب متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی برابر ۰/۲۶۳۲- می‌باشد که منفی است و احتمال آماره t برای متغیر قابلیت مقایسه صورت‌های مالی (COM_{it}) برابر ۰/۰۰۳۹ می‌باشد. این مقدار احتمال کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. در نتیجه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت رابطه معناداری وجود دارد و این فرضیه در سطح اطمینان ۹۵ درصد مورد تأیید قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است که از بین متغیرهای کنترلی، سرمایه به دارایی (CAR_{it}) بر ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معنادار دارد. زیرا مقدار احتمال آماره t برای متغیرهای، سرمایه به دارایی کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است.

فرضیه دوم: اندازه شرکت بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معناداری دارد. در الگوی رگرسیونی دوم اگر احتمال آماره t برای متغیر $(COM_{it} * SIZE_{it})$ کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ باشد، فرض محقق تأیید و در غیر این صورت فرض محقق رد نمی‌شود.

جدول ۵- نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه دوم

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	T آماره	معناداری
عرض از مبدا	۸/۵۳۳۲	۵/۹۵۳۳	۱/۴۳۱۶	۰/۱۵۳۶
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	۷۸/۲۵۸۳	۱۹/۳۸۹۵	۴/۰۳۶۱	۰/۰۰۰۱
اندازه شرکت	-۱/۵۸۰۴	-۰/۲۴۸۷	-۶/۳۵۲۲	۰/۰۰۰۰
اثر تعاملی اندازه شرکت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۴/۹۶۹۶	۱/۱۹۰۶	-۴/۱۷۳۹	۰/۰۰۰۰
بازده حقوق صاحبان سهام	-۰/۰۹۷۷	-۰/۱۵۶۴	-۰/۶۲۴۴	۰/۵۳۲۵
سرمایه به دارایی	۱۱/۵۰۴۶	۰/۶۴۹۸	۱۷/۷۰۲۲	۰/۰۰۰۰
سن شرکت	۶/۰۶۸۰	۲/۱۸۰۴	۲/۷۸۲۹	۰/۰۰۵۵
ضریب تعیین	-۰/۷۷۷۹	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۷۳۳۳
F آماره	۲۰/۱۷۱۲	F معناداری آماره		۰/۰۰۰۰

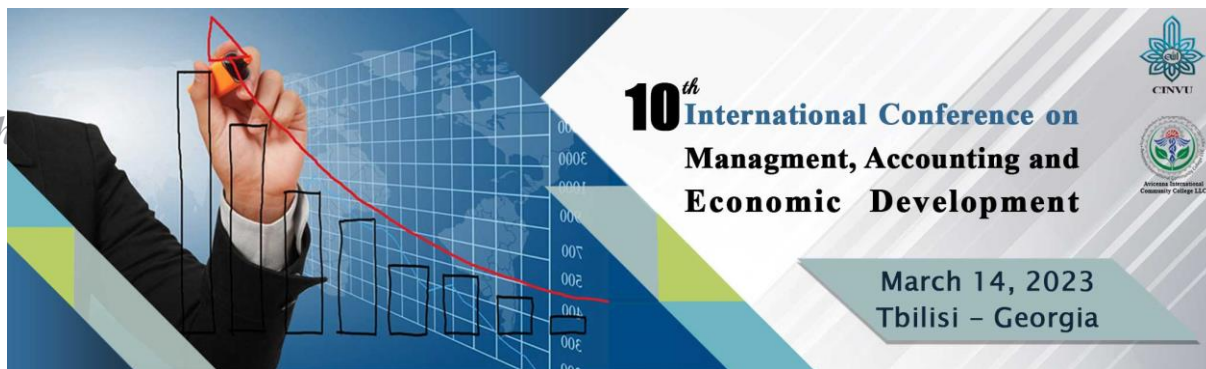
منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج مندرج در جدول شماره (۵) حاکی از آن است مقدار ضریب تعیین الگو برابر ۰/۷۷۷۹ می‌باشد که نشان می‌دهد ۷۷/۷۹٪ تغییرهای متغیر وابسته (ریسک‌پذیری شرکت) توسط متغیر مستقل و کنترلی تشریح شده است. با توجه به جدول ۱۰-۴، ضریب متغیر اثر تعاملی اندازه شرکت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی برابر ۴/۹۶۹۶- می‌باشد که منفی است و احتمال آماره t برای متغیر اثر تعاملی اندازه شرکت و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ($COM_{it} * SIZE_{it}$) برابر ۰/۰۰۰۰ می‌باشد. این مقدار احتمال کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است، بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار می‌گیرد. در نتیجه اندازه شرکت بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معناداری دارد. در نتیجه فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد نمی‌شود. لازم به ذکر است که از بین متغیرهای کنترلی، سرمایه به دارایی (CAR_{it}) و سن شرکت (AGE_{it}) بر ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معنادار دارد. زیرا مقدار احتمال آماره t برای متغیرهای، سرمایه به دارایی و سن شرکت کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است.

فرضیه سوم: بحران مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معناداری دارد. در الگوی رگرسیونی سوم اگر احتمال آماره t برای متغیر ($COM_{it} * FC_{it}$) کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ باشد، فرض محقق تأیید و در غیر این صورت فرض محقق رد نمی‌شود.

جدول ۶- نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها جهت آزمون فرضیه سوم

متغیرها	ضرایب	خطای استاندارد	T آماره	معناداری
عرض از مبدا	۱۸/۳۸۱۸	۵/۶۳۹۲	۳/۲۵۹۶	۰/۰۰۱۲
قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۲/۵۱۲۱	۱۶/۶۳۹۱	-۰/۱۵۱۲	۰/۸۷۹۸
بحران مالی	-۰/۰۴۰۲	-۰/۰۸۹۶	-۰/۴۴۹۱	۰/۶۵۳۴
اثر تعاملی بحران مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی	-۰/۲۰۱۲	-۰/۷۶۳۲	-۰/۲۶۳۶	۰/۷۹۲۱
بازده حقوق صاحبان سهام	-۰/۰۴۶۲	-۰/۱۶۷۹	-۰/۲۷۵۳	۰/۷۸۳۱

۰/۰۰۰۰	۱۲/۱۳۰۵	۰/۹۱۵۵	۱۱/۱۰۶۳	سرمایه به دارایی
۰/۱۲۶۶	-۱/۵۲۹۱	۱/۷۷۱۷	-۲/۷۰۹۳	سن شرکت
۰/۷۱۵۲	ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۷۵۷۳	ضریب تعیین
۰/۰۰۰۰	F معناداری آماره		۱۷/۹۷۷۱	F آماره

منبع: یافته‌های پژوهش

نتایج مندرج در جدول شماره (۶) حاکی از آن است مقدار ضریب تعیین الگو برابر ۰/۷۵۷۳ می‌باشد که نشان می‌دهد که ۷۵٪/۷۳ تغییرهای متغیر وابسته (ریسک‌پذیری شرکت) توسط متغیر مستقل و کنترلی تشریح شده است. با توجه به جدول ۴-۱۱، ضریب متغیر اثر تعاملی بحران مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی برابر ۰/۲۰۱۲ می‌باشد که مثبت است و احتمال آماره t برای متغیر اثر تعاملی بحران مالی و قابلیت مقایسه صورت‌های مالی ($COM_{it} * FC_{it}$) برابر ۰/۷۹۲۱ می‌باشد. این مقدار احتمال بیشتر از سطح خطای ۰/۰۵ است؛ بنابراین فرضیه پژوهش مورد تأیید قرار نمی‌گیرد. در نتیجه بحران مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معناداری ندارد. در نتیجه فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد رد می‌شود. لازم به ذکر است که از بین متغیرهای کنترلی، سرمایه به دارایی (CAR_{it}) بر ریسک‌پذیری شرکت تأثیر معنادار دارد. زیرا مقدار احتمال آماره t برای متغیرهای، سرمایه به دارایی و کمتر از سطح خطای ۰/۰۵ است.

بحث و نتیجه گیری

در ادبیات حسابداری عدم قطعیت در ارتباط با نتایج و جریان های نقدی مورد انتظار ناشی از سرمایه گذاری های جدید ریسک پذیری نامیده می شود. ریسک پذیری شرکت ها، بخشی جدایی ناپذیر از تمامی فعالیت های تجاری شرکت ها است و مدیریت اثربخش ریسک و شناسایی عوامل مؤثر بر آن، نه تنها در رابطه با پیشگیری از مشکلات مالی و سایر فعالیت های مالی و عملیاتی به شرکت کمک می کند؛ بلکه فرایند تصمیم گیری را نیز بهبود می بخشد. ریسک پذیری شرکت ها به واسطه ماهیتی که دارد، شامل کنترل های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی می شود اما در ماهیت خود مفهوم بسیار گسترده تری دارد زیرا تغییرات به وجود آمده در عوامل داخلی و عوامل محیطی شرکتها موجب افزایش دامنه و پیچیدگی ریسک پذیری شرکتها می شوند و این امر منجر به افزایش پژوهش در رابطه با شناسایی عوامل مؤثر بر ریسک پذیری شرکتها با هدف دستیابی به یک چارچوب مدیریت ریسک کل شده است. یکی از مهم ترین عواملی که می تواند ریسک پذیری را افزایش دهد، منبع اطلاعاتی است. از آنجا که قابلیت مقایسه صورت های مالی نقش قابل توجهی در بهبود محیط اطلاعاتی شرکت دارد، می تواند ریسک پذیری را تحت تأثیر قرار دهد. بنابراین هدف اصلی از انجام پژوهش بررسی رابطه بین قابلیت مقایسه صورت های مالی و ریسک پذیری شرکتها با در نظر گرفتن نقش تعدیلی اندازه شرکت و بحران مالی است. جدول ۵-۱ خلاصه نتایج پژوهش را نشان می دهد. به منظور آزمون فرضیه های پژوهش نمونه ای مشتمل بر ۱۴۴ شرکت از بین شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال های ۱۳۹۳-۱۳۹۹ انتخاب گردید. داده های مورد نیاز جهت محاسبه متغیرهای پژوهش، از بانک اطلاعاتی موسوم به "ره آورد نوین ۳" و در موارد ناقص بودن داده های موجود در این بانک های اطلاعاتی از طریق مراجعه به صورت های مالی شرکت های مزبور، استخراج شده است. نتایج حاصل از بررسی مقدار آزمون رگرسیون در فرضیه اول با توجه به ضریب منفی و سطح معناداری مربوط به آن، بیانگر وجود رابطه منفی و معنادار بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک پذیری شرکتها می باشد. یافته ها نشان دهنده این موضوع است که در صورتی قابلیت مقایسه اطلاعات حسابداری بین شرکتها افزایش یابد، در نتیجه ریسک اطلاعاتی کاهش می یابد و فهم و تحلیل توسط استفاده کنندگان افزایش می یابد در نتیجه ریسک پذیری شرکتها کاهش می یابد. افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی، سطح تحلیلها را افزایش و دقت پیش بینی را بهبود یافته و در آخر پراکندگی و خطاهای پیش بینیها کاهش می یابد، همچنین هزینه دستیابی به اطلاعات داده را کاهش و کیفیت و کمیت کلی اطلاعات مالی شرکتها را افزایش می دهد و باعث می شود مدیران و سرمایه گذاران و همچنین اعتبار دهندگان عملکرد گذشته شرکتها را بهتر ارزیابی کنند. همچنین افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی بر میزان توانایی مدیریت در تأثیر گذاری بر بازار از طریق گزارشگری مالی دست کاری شده نیز مؤثر است. از آنجا که اطلاعات مالی شرکتها در بازار سرمایه می تواند بر چگونگی تفسیر و واکنش سرمایه گذاران نسبت به اطلاعات مالی افشاشده اثر بگذارد، بنابراین تقویت

مقایسه پذیری این اطلاعات، سرعت پردازش اطلاعات و درک سریع تر شباهت ها و تفاوت ها و همچنین خطاهای مرتبط با فرایند پردازش اطلاعات توسط استفاده کنندگان را کاهش می دهد، در نتیجه موجب افزایش تصمیم گیری آگاهانه شده و به تبع آن ریسک اطلاعات و ریسک پذیری را کاهش می دهد. حسن و همکاران (۲۰۲۰) معتقدند شفافیت اطلاعات ناشی از قابلیت مقایسه اطلاعات مالی نیز ممکن است مدیریت را به فعالیت محافظه کارانه تر به منظور کاهش مسئولیت های حقوقی یا زیان های شهرت به دلیل ریسک پذیری بیشتر، ترغیب کند. علاوه بر این، قابلیت مقایسه اطلاعات مالی امکان نظارت بیشتر بر فعالیت های بانکی توسط حسابرسان و تنظیم کنندگان خارجی را فراهم و توانایی مدیریت بانک در به کارگیری فعالیت های ریسکی را محدود می کند. در این راستا یافته های حسن و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که هنگامی که قابلیت مقایسه صورت های مالی افزایش می یابد، ریسک پذیری کمتر می شود. یافته های این فرضیه در مقایسه با یافته های به دست آمده از پژوهش های لین و همکاران (۲۰۲۰) همسو است. همچنین نتایج نشان داد اندازه شرکت بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک پذیری شرکت تأثیر منفی و معناداری دارد. به عبارت دیگر در شرکت های بزرگ، افزایش قابلیت مقایسه صورت مالی موجب کاهش ریسک پذیری شرکت ها می شود. هر چند که رابطه اندازه و ریسک پذیری تا حدودی مبهم است. یک دیدگاه در زمینه رابطه اندازه و سطح ریسک پذیری شرکت بیان می کند که نرخ ریسک پذیری در شرکت های بزرگ تر به دلیل تنوع دارایی های تجاری، کمتر از شرکت های کوچک است؛ تنوع دارایی ها، توانایی تبدیل به نقد شدن دارایی ها را افزایش می دهد و با افزایش این نقدشوندگی، انتظار می رود که ریسک شرکت کاهش یابد. اما از سوی دیگر این امکان وجود دارد که شرکت های بزرگ تر به دلیل کند بودن رویه های تصمیم گیری داخلی و انعطاف پذیری، در مقابل تغییرات محیط رقابتی آسیب پذیر باشند و این امر بیانگر رابطه مثبت اندازه و ریسک است. همچنین پیچیدگی های اطلاعاتی و عملیاتی شرکت های بزرگ تر موجب افزایش ریسک اطلاعاتی می شود و افزایش قابلیت مقایسه صورت های مالی، مقایسه عملکردها تسریع می بخشد و فرایند پردازش اطلاعات توسط استفاده کنندگان بهبود می یابد که این موضوع موجب کاهش ریسک پذیری خواهد شد. این نتیجه در مقایسه با یافته های به دست آمده از پژوهش های لین و همکاران (۲۰۲۰) همسو می باشد.

همچنین نتایج نشان داد بحران مالی بر رابطه بین قابلیت مقایسه صورت مالی و ریسک پذیری شرکت تأثیر قابل توجه و معناداری ندارد. هر چند که ممکن است در طول یک بحران مالی، کیفیت گزارشگری مالی افزایش یابد. چرا که بسیاری از شرکت ها که عملکرد ضعیفی داشته و انگیزه های فرصت طلبی و دست کاری کاهش می یابد، اما قابلیت مقایسه صورت مالی نمی تواند، ریسک پذیری شرکت را به صورت قابل توجهی تحت تأثیر قرار دهد. در این راستا حسن و همکاران (۲۰۲۰) نشان دادند که هنگامی که بحران مالی افزایش می یابد، شدت تأثیر قابلیت مقایسه صورت های مالی بر ریسک پذیری افزایش می یابد. این نتیجه در مقایسه با یافته های به دست آمده از پژوهش های لین و همکاران (۲۰۲۰) همسو نیست. از دلایل همسو

**10th International Conference on
Management, Accounting and
Economic Development**

March 14, 2023
Tbilisi - Georgia

CINIU

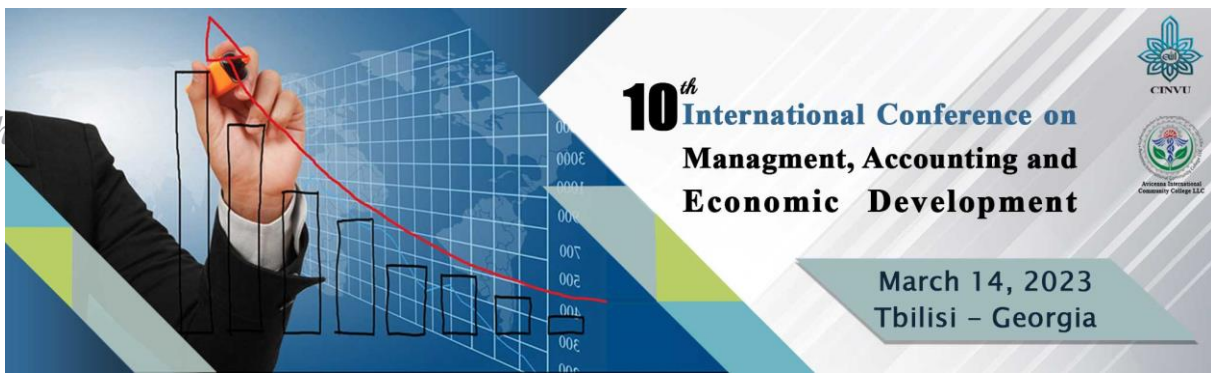
Ahvaz University
Community College LLC

نبودن برخی از فرضیه‌های پژوهش حاضر با پژوهش‌های خارجی انجام شده می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: (۱) عدم کارایی بورس اوراق بهادار تهران و (۲) متفاوت بودن نمونه انتخابی و دوره زمانی تحقیق.

منابع و مأخذ

- پورحیدری، امید و مهدی کوپائی حاجی. (۱۳۸۹). پیش‌بینی بحران مالی شرکت‌ها با استفاده از مدل مبتنی بر تابع تفکیکی خطی. پژوهش‌های حسابداری مالی. ۲(۱)، صص ۴۶-۳۳.
- پورمفید، فلورا. (۱۳۹۹). مقایسه ویژگی‌های شخصیتی و ریسک‌پذیری مدیران دولتی و خصوصی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل.
- شاکرمی، فرشته. (۱۳۹۵). رابطه اطلاعات حسابداری و ریسک بازار شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه غیر دولتی - غیر انتفاعی خاتم.
- صالحی، حسین. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین وام‌های بانکی و سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران با در نظر گرفتن مالکیت دولتی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد نیشابور.
- عباسی، عطفه. (۱۳۹۶). بررسی تاثیر تعدیل‌کنندگی نرخ رشد اقتصادی و رشد شرکت بر رابطه بین افشا داوطلبانه اطلاعات مالی و صرف (پاداش) ریسک شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. موسسه آموزش عالی خزر محمودآباد.
- غلامی، علی اکبر. (۱۳۹۴). ریسک‌پذیری شرکت، ارزش شرکت و بالا بودن سطح پیش‌بینی سودهای مدیریتی (مورد مطالعه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران). پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شاهرود.
- فرشاد، گلناز. (۱۳۹۶). بررسی تکامل فرایندهای مدیریت ریسک شرکتی و نگرش راهبردی نسبت به آن. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهراء (س).
- قوامی شامیر، صادق. (۱۳۹۵). تحلیل تاثیر حاکمیت شرکتی بر رابطه جریان وجوه نقد، اندازه و اهرم مالی با جوانب مختلف ریسک‌پذیری شرکت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
- کشاورز، غنچه. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین قدرت مدیرعامل و ریسک‌پذیری شرکت‌ها و نقش مالکان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- مرادزاده، رباب. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین ریسک اطلاعات و هزینه بدهی با تاکید بر اندازه شرکت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه البرز.
- مطلوبی زواره، علیرضا. (۱۴۰۰). تأثیر نقد شوندگی سهام بر ریسک‌پذیری شرکت با تأکید بر اندازه و سن شرکت. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد نطنز.
- مهرورز، فاطمه؛ مرفوع، محمد. (۱۳۹۵). رابطه بین مقایسه‌پذیری صورت‌های مالی با آگاهی‌بخشی قیمت سهام در خصوص سودهای آتی. فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات تجربی حسابداری مالی، سال ۱۲، شماره ۴۹، صص ۸۳-۱۱۰.

معصومی، سمیه. (۱۳۸۸). بررسی رابطه ریسک‌پذیری شرکتی و عملکرد مالی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز.

مهملو، مریم. (۱۳۹۵). بررسی ارتباط بین ریسک سقوط آتی قیمت سهام با گزارشگری مالی غیرشفاف با توجه به درصد سهام شناور آزاد. پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر قدس.

یوسفی‌نیا، یاور. (۱۳۹۶). بررسی رابطه بین ریسک و اقلام تعهدی سرمایه در گردش با تأکید بر آشفتگی مالی و چرخه عملیاتی شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، پایان‌نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه کردستان.

Bhagat, S., Bolton, B. & Lu, J. (2015). Size, leverage and risk-taking of financial institutions, *Journal of Banking & Finance*, Vol.08, pp.045-011.

Brochet, F., D. Jagolinzer, A., & J. Riedl, E. (2012). Mandatory IFRS adoption and financial statement comparability. *Contemporary Accounting Research* (forthcoming). Harvard Business School Accounting & Management. Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1819482>.

Chen, C.W., Collins, D.W., Kravet, T.D., Mergenthaler, R.D., (2018). Financial statement comparability and the efficiency of acquisition decisions. *Contemp. Account. Res.* 35 (1), 164–202.

De Franco, G., Kothari, S.P., Verdi, R.S., (2011). The benefits of financial statement comparability. *J. Account Res.* 49 (4), 895–931.

De Franco G., Hope K., Vyas G & Zhou Y. (۲۰۱۵). Analyst Report Readability. *Contemporary Accounting Research*. 32(1), 76-104.

Francis, J., Pinnuck, M., Watanabe, O., (2014). Auditor style and financial statement comparability. *Account. Rev.* Vol. 89, No. 2, PP. 605–633.

Habib, A., Hasan, M.M., Al-Hadi, A.K., (2018). Financial statement comparability and idiosyncratic return volatility. *Int. Rev. Finan.* forthcoming.

Hasan, M. M., Cheung, A. (W. K.), Taylor, G. (2020). Financial statement comparability and bank risk-taking. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, Vol. 16, Iss. 3, PP. 1-22.

Haider, J & Fang, H. (2017). CEO power, corporate risk taking and role of large shareholders. *Journal of Financial Economic Policy*, <https://doi.org/10.1108/JFEP-04-2017-0033>. Permanent link to this document: <https://doi.org/10.1108/JFEP-04-2017-0033>.

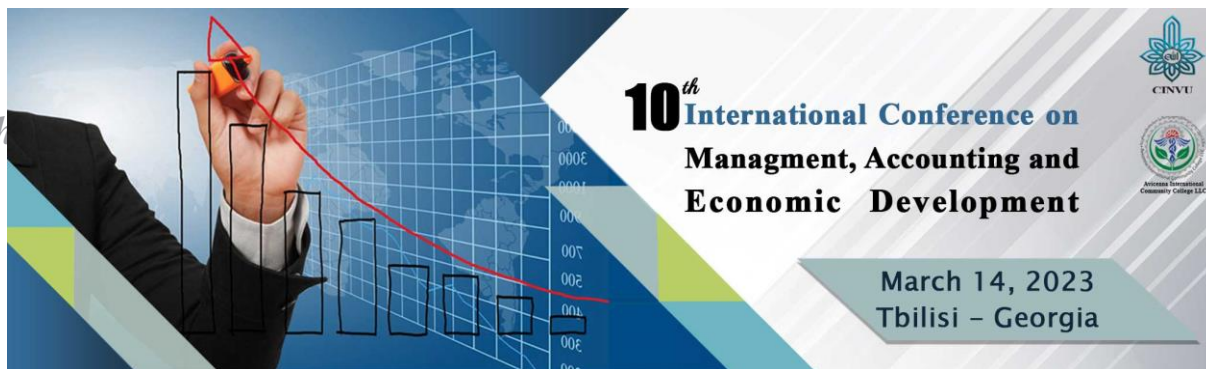
Hou, L. (2022). Financial Statement Comparability and Information Risk. *The Journal of Applied Business and Economics*. 24(1), 83-92.

Kiran, M & Chughtai, S. (2021). Impact of Financial Statement Comparability on Bank Risk-taking with Moderating Role of Efficient Capital Allocation. *RADS Journal of Business Management*. 3(1), 1-13.

Lin, H.Y., Farhani, N.H., & Koo, M. (2016). The Impact of Macroeconomic Factors on Credit Risk in Conventional Banks and Islamic Banks: Evidence from Indonesia, *International Journal of Financial Research*. Vol 7, No 4, 105-116.

Rajgopal, S and Venkatachalam, M. (2011). Financial Reporting Quality and Idiosyncratic Return Volatility. *Journal of Accounting and Economics*. 51(1/2), 1-20.

Shapira, Z. (1995). Risk taking: A managerial perspective. Russell Sage Foundation.

Investigating relationship between financial statement comparability and firm risk-taking with regard to moderating role firm size and financial crisis

Abstract

The main objective of this study is to investigate the effect of firm size and financial crisis on the relationship between financial statement comparability and firm risk-taking. The sample consists of 144 firms listed in Tehran Stock Exchange in the period from 1393 to 1399 (1008 observations). In this study, the data were extracted from the Rahavard Novin software and then variables classified and calculated by Excel software, and finally, through Eviews and Stata softwares, the multivariable regression model and panel data was used to test the hypotheses in confidence level of 95%. The results of the study showed that there is a negative and significant relationship between the financial statement comparability and firm risk-taking. The findings also showed that the firm size has a negative and significant effect on the relationship between financial statement comparability and the firm risk-taking. In addition, there is no reliable evidence that the financial crisis has affected the relationship between financial statement comparability and the firm risk-taking.

Keywords: Financial Statement Comparability, Firm Risk-Taking, Firm Size, Financial Crisis